

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
„Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
„Cohalm”, „Economul”, „Făgeșana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucașfântul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărandeana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VII.

Sibiu, 8 Ianuarie 1905.

Nr. 2.

Reprivire asupra situațiunei financiare a anului trecut.

Aruncând o privire asupra situațiunei financiare generale, care a dominat la noi în țară în anul trecut, cel dintâi și cel mai însemnat moment caracteristic, ce ese la iveală este: *abondanța de bani*. Această abondanță de bani își are explicarea în prima linie în stările politice nefavorabile, prin cari au trecut ambele părți ale monarhiei și cu deosebire în nesiguranța posibilităței de a se încheia la timp și în mod convenabil compromisul economic dintre Austria și Ungaria, precum și convențiile vamale și comerciale cu statele străine. La aceste sunt a se mai adăugă și tendințele separatistice atât de dincolo cât și de dincoace de Laita în ceea-ce privește casarea teritorului vamal comun. Toate aceste au provocat o nesiguranță întemeiată pentru viitor și au avut de urmare o stagnare vădită în întreprinderile mari comerciale și industriale. Astfel depresiunea permanentă în întreprinderi, precum și împrejurarea, că în străinătate terenul saturat de capital n'a simțit trebuință de credit extern, au cauzat abundența de bani de care am amintit.

Cumcă abundența aceasta de bani a existat în tot decursul anului, o dovedește faptul, că banca noastră de emisiune n'a avut motiv a ridică etalonul de discount peste 3¹/₂ 0/0. Nu l-a ridicat, cu toate că în timpul din urmă, cu deosebire în ultimul sfert de an, s'a simțit într'un mod mai pronunțat trebuința de numărare. Și când prin Octomvrie cererea de bani ajunsese așa de însemnată, încât în Berlin discountul privat urcându-se la 4¹/₂ 0/0, banca imperială germană își ridică etalonul la 5%, banca noastră de emisiune totuș și l'a susținut neschimbat. După situația din

23 Dec. anul trecut, rezerva bancnotelor libere de dare eră — deși cererile de credit au fost multe — de peste 285 milioane.

Procentul privat de discount pe piața bursei a fluctuat între 2³/₄—3⁷/₁₆, iar mai redus a fost în 6 Feb., când s'a notat cu 2⁹/₁₆ 0/0.

Un al doilea fapt, care dovedește abundența de bani a fost stabilitatea în cursul efectelor de plasare, rente și scrisuri fonciare. Renta ungară de aur a avut un curs de 118—120, iar cea de coroane 97·15—98. Scrisurile fonciare s'au notat cam al pari.

Un al treilea moment constă în împrejurarea, că mai toate instituttele și cassele de păstrare — aci înțelese și cele din provincie — au redus interesele de depuneri, ba unele au pus și darea în debitul deponenților.

O astfel de situațiune ar fi putut fi favorabilă împrumuturilor mari, cu deosebire de stat, precum și emisiunilor de acții, obligațiuni, etc. Cu toate aceste în cursul anului trecut nici cu operațiuni financiare mai mari de natura aceasta nu ne întâlnim. Grupul Rotschild a luat totuși prin Magyar általános Hitelbank o sută de milioane din noul împrumut ungar de rentă de coroane cu 4%, pe cari în cursul anului le-a și plasat. Scrisurile fonciare încă au fost căutate, dar cu toată abundența de bani totuș cea mai mare parte au fost plasate în străinătate, în special în Franța, unde banii s'au oferit mai eften ca ori și unde, procentul privat de discount fluctuând între 1¹/₃—3 0/0.

În zilele ultime ale anului lumea a fost surprinsă cu știrea, că mai multe instituttele mari de credit au decis augmentarea capitalurilor societare, dovadă că cu toată stagnarea în întreprinderi, operațiunile de bancă au progresat normal. Intre aceste instituttele remarcăm banca de credit ungară, care își va mări capitalul cu zece mil. cor., iar banca comercială pestană cu cinci mil. cor. Cea

d'întâi prin augmentarea capitalului societar intenționează lărgirea cercului său de activitate prin înființarea mai multor sucursale. Nu putem trece pe lângă acest fapt, fără să nu dăm expresiune probabilității, că dacă această bancă își va extinde operațiunile sale și asupra părților locuite de Români, va face cu timpul o serioasă concurență băncilor noastre. Și anume din două motive: întâiu, pentru că va putea acorda credite mai efine, al doilea cultivând în mod sistematic afacerile de efecte — ceea-ce este și una dintre cele mai însemnate ramuri de activitate ale acestei bănci — poate îi va succeda să obicuiască și pe publicul nostru a-și plasă banii în efecte, prin ceea-ce ar detrage o mare parte din depunerile dela băncile noastre.

Cât privește prospectele anului viitor, dintre împrejurările, cari vor influența asupra afacerilor financiare, două cu deosebire trebuiesc remarcate. Foarte mult va depinde dela modul cum se va rezolvă chestiunea compromisului economic cu Austria, nu mai puțin dela convențiile vamale și comerciale, ce se vor încheia cu străinătatea. Se înțelege, neputând ști cum se vor rezolvă toate acestea, nu putem face nici deducțiuni mai hotărâte cu privire la viitoarea formațiune a afacerilor financiare. Un lucru însă e cert anume, cu cât se vor rezolvă mai curând — rezolvească-se ele ori și cum — cu atât va fi mai bine. Cel puțin se va decide într'un fel sau altul și lumea întreprinzătoare, care astăzi stă nehotărâtă din cauza nesigurăței viitorului, va putea apucă pe vre-o cale oarecare. Natural, un eventual avânt ce s'ar da afacerilor industriale și comerciale, ar trebui să aibă de urmare reducerea abundenței de bani.

O a doua împrejurare, care va exersa o influență decisivă asupra relațiilor financiare viitoare și despre care se poate vorbi cu mai multă siguranță, e criza agricolă generală, prin care a trecut întreaga țară. Efectele acestei crize se vor simți în mod mai pronunțat la primăvară, când rezervele vor fi epuizate și când activitatea agricolă va avea mare trebuință de credit. Scumpirea banilor va fi deci urmarea firească a acestei crize.

Cât privește băncile noastre, efectele crizei se vor arăta cu deosebire la afacerile lor pasive. Depunerile după toată probabilitatea se vor reduce mult, astfel că principala sursă de a ajunge la numărare va fi reescontul. Ar fi bine însă, că băncile noastre să caute să useze și de favorul ce li s'a acordat prin cesionarea împrumuturilor hipotecare.

I. I. L.

Cursul devizelor.

— Ofertă și cerere. Goldpoint. —

(Urmare)

Baza cursului devizelor o formează raportul de paritate dintre valutele celor două țări, la cari se referesc respectivele devize. Raportul de paritate îl stabilim astfel, că asemănăm valuta unei țări cu a alteia din punct de vedere al conținutului de aur și apoi stabilim, că unui număr anumit de unități din valuta uneia, câte unități îi corespund din valuta celeilalte. Așa de ex. se știe, că

100 M = 117.56 K

100 Fr = 95.226 „

10 £ = 240.174 „

Paritatea formează punctul de mănecare la stabilirea cursului sau prețului devizelor. Cursurile însă pot fi și mai mari sau și mai mici decât arată cifra de paritate. Așa de ex. dacă voim să remitem Berlinului o cambie în valoare de 100 M., o putem cumpăra la bursă cu o sumă mai mare, mai mică sau tocmai egală cu K 117.56, căci cursul devizelor asupra Berlinului fluctuează în jurul acestei sume, fiind când mai urcat, când mai scăzut, după cum oferta sau cererea e mai mare sau mai mică.

Astfel, dacă baza cursului o formează paritatea valutei, cursul însuși e stabilit de oferta și cererea respectivelor devize. Cererea și oferta însă nu sunt factori primordiali, ei sunt rezultatele altora, a căror cercetare și cunoaștere e necesară, căci altcum nu se vor putea face concluzii relativ la probabilitatea formațiunii cursurilor în viitor, ceea-ce e de foarte mare importanță pentru afacerile comerciale și financiare.

Cauzele, cari dau naștere ofertei și cererei devizelor sunt a se căuta în prima linie în relațiile comerciale internaționale, în comerțul de import, export și tranzit. Dacă importul e mai mare ca exportul, atunci natural cererea va fi mai mare, căci, țara fiind datoare, comercianții vor căuta devize, cu cari să plătească valoarea supraplusului de import. Dacă din contră exportul întrece importul, oferta va fi mai mare, căci comercianții vor oferi trate asupra străinătății ca să-și încasseze valoarea supraplusului de export. Dar dacă oferta și cererea ar fi determinată numai de raportul dintre import și export, atunci după cum cursul cambial crește sau scade, am putea deduce proporția dintre import și export și am ști care e mai mare și care mai mic. Pe de altă parte din datele statistice, relative la afacerile comerciale cu străinătatea, am putea face deducțiuni asupra formării cursului devizelor. Astfel, dacă devizele ar proveni numai din afacerile comerțului internațional, chestiunea cursului lor n'ar fi tocmai așa de greu de rezolvat. Dar lucrul se complică prin faptul, că oferta și cererea de devize mai e determinată și de alte circumstanțe ca de ex. din vânzarea și plasarea efectelor în străinătate, din plățirea intereselor pentru datorii publice plasate în străinătate, din emisiunea cambiiilor financiare *) etc. Toate aceste trebuiesc știute și cunoscute pentru ceea-ce voiește să facă un bilanț cât mai exact al ofertei și cererei de devize.

Dar deși cursul devizelor fluctuează amăsurat raportului dintre ofertă și cerere, totuși această fluctuațiune își are două limite bine hotărâte, în margi-

*) Vezi articolul „Cambii financiare“.

nile cărora cursul se urcă și scade. Iată cum trebuie înțeles lucrul.

Dacă cererea e mare, sunt mulți cari vor să cumpere cambii, zicem asupra Berlinului, atunci cursul devizelor germane se va urca, va trece peste pari și va ajunge la 117.60 — 62 — 70..... 117.90.....

Această urcare însă are o limită, peste care nu mai poate trece. Căci când cineva să decide să trimeată devize la Berlin, o face pentruca să nu trimeată aur, fiindcă trimiterea aceasta l-ar costa spese de ambulare și transport. Trimitând devize cruță aceste spese. Când însă cursul se urcă prea tare, încât e mai rentabil să se cumpere aur și să se plătească și spese de transport, decât să se cumpere devize, cu alte cuvinte, când diferența dintre prețul aurului și cursul devizelor e mai mare ca cheltuielile împreunate cu trimiterea aurului, atunci, evident, ceie au să facă plățiri în străinătate vor cumpăra și trimit aur. Această împrejurare va avea un efect dublu. Întâiu cererea de devize devine mai mică, prin ceea ce și cursul începe a scădea, al doilea se duce, se exportează aur din țară. Și se va exporta până când comercianții se decid din nou pentru cumpărarea și trimiterea de devize în loc de aur. Astfel limita, peste care dacă cursul ar trece, ar fi mai rentabil să se cumpere și exporteze aur, se numește *goldpoint*, și anume *goldpoint de export*. *Goldpoint de export* este deci acel curs al devizelor, care constă din prețul aurului plus speșele de transport. Speșele de transport*) nu pot fi totdeauna aceleași și prin urmare nici mărimea *goldpointului* nu se poate stabili cu un număr absolut.**)

Când însă sunt mulți oferenți, când deci țara străină e debitoare țării noastre, cursurile devizelor vor scădea. Și vor scădea până la acea limită când creditorilor interni pe lângă toate speșele de transport și eventual alte perderi, totuși le va conveni să impoarte, să aducă aur din străinătate, fiind în tot cazul mai profitați, că dacă ar vinde tratele lor asupra străinătății. Pe de altă parte e clar, că în țară străină lucrul se va petrece tocmai în mod invers. Acolo cursul devizelor asupra țării noastre va fi în urcare, și se va urca până va trece peste limita *goldpointului* de export, când debitorilor noștri le va conveni să ne trimeată aur. Așa dară pe când acolo cursul devizelor asupra țării noastre a crescut și a atins limita *goldpointului* de export, pe atunci la noi cursul devizelor asupra țării străine a trebuit să scadă să ajungă o altă limită extremă, peste care dacă scade, e mai rentabil să se importeze aur. Această limită se numește *goldpoint de import****)

Din cele expuse până aci rezultă așadară, că cursul se mișcă vecinic în jurul cifrei de paritate, și se poate urca până la limita *goldpointului* de export și poate scădea până la limita *goldpointului* de import.

(Va urma).

*) Procentul influințează mult asupra speselor și cum nu se poate închipui un procent stabil, tot asemenea nu se poate închipui nici spese stabile.

**) *Goldpoint* de export al devizelor germane ar fi cam K 117,916.

**) *Goldpoint* de import pentru devizele germane ar fi aproximativ K 117.298.

Cambiile financiare.

În practica comercială și cu deosebire în comerțul de bancă, obvin des cazurile, când băncile își acordă unele altora credite de accept, adică permit ca o bancă să traseze cambii asupra alteia și aceasta fără garanții deosebite. Banca asupra căreia s'a trasat, acceptează cambiile emise, pentrucă are încredere că va căpăta cu câteva zile înainte de scadență acoperire dela banca emitentă. Va se zică temeiul acestor operațiuni îl formează încrederea (uneori să dă și o garanție, de regulă în efecte) și acceptantul primește cel mult dela emitent o mică proviziune, numită de acceptare, pentru serviciile ce le aduce, acceptând astfel de cambii. Cambii de aceste — deși nu sunt trasate pe baza vreunei transacțiuni de cumpărare sau vânzare — obvin des în circulație și se întrebuintează, partea cea mai mare, pentru remiteri, deci pentru plățiri, și uneori și numai pentru a ajunge în posesiune de număr.

Nu însă despre aceste cambii voim să vorbim în acest articol, ci despre unele, cari se emit în aceleași condițiuni, al căror scop însă în definitiv nu e remiteria ori plățirile — ci pe cari băncile și bancherii cei mari, dar cu deosebire băncile de emisiune le folosesc ca mijloc pentru ameliorarea unei situațiuni financiare nefavorabile în timpuri grele și de criză. Cambiile trasate în felul acesta și puse în circulațiune cu astfel de scopuri se numesc *cambii financiare*.

Să explicăm rostul lor!

Să presupunem că o țară din cauza unui an agricol nefavorabil a importat mai mult, cu mult mai mult decât a exportat. Urmarea e că bilanțul său comercial arată o situațiune anormală. Cursul cambiilor străine, cari se caută pentru a se trimite străinătății ca să se plătească supraplusul de import, va crește mereu, va crește într'un mod neobișnuit până va ajunge limita *goldpointului*, când debitorii vor preferi să plătească cu aur. Ei se vor duce deci la banca de emisiune și vor cere să li se schimbe bancnotele în aur. Natural, băncii nu-i va conveni să-și dea aurul tocmai în situațiuni atât de nefavorabile. Ea va căuta vre-un mijloc, prin care să poată presiona asupra cursurilor devizelor ca să scadă. Spre scopul acesta, dacă are în portofoliul său cambii străine, le pune în circulație. Oferta imediat devine mai mare, cursul scade și lumea de afaceri poate trimite devize în străinătate și nu aur.

Dar dacă n'are în portofoliul său astfel de cambii? Și de unde să și aibă, căci crizele — cu deosebire cele agricole — țin vreme mai îndelungată, și banca chiar dacă are cambii în portofoliul său, acele în cursul timpului devin scadente, iar pe timpul crizei e greu de închipuit, că cursurile să se formeze astfel încât banca să poată cumpăra devize de rezervă. Astfel în cazuri de extremă necesitate banca își ajută așa, că emite cambii financiare asupra străinătății, adică asupra băncilor străine, cu cari stă în relații de afaceri. Aceste, având încredere că banca emitentă la scadență va trimite acoperire, n'au motiv de a denega acceptarea.

Cambiile aceste puse în circulație schimbă raportul dintre oferta și cererea de devize, mărindu-o pe cea dintâi, prin ceea ce cursul scade și situațiunea financiară să ameliorează.

Banca pune în circulație aceste cambii financiare în speranță, că criza trecând, țara va putea exporta.

mai mult și cu aurul ce va veni în țară se va putea achita la scadență cambiile emise; sau că cursul se va schimba în favorul operațiunilor ei și mai târziu va putea cumpăra cambii asupra străinătății mai ieftine, cu cari să acopere cambiile financiare, ce-a emis.

Băncile de emisiune vin uneori în astfel de situațiuni, încât trebuie să emită cambii financiare. Așa d. ex. în anul 1899 în România, când din cauza relei recolte, exportul să redusese la aproape nimic, cursul devalizelor crescuse într'un mod înspăimântător. Agio ajunsese până la 6%. Banca de emisiune dedea aur la cerere, dar ca să pareze un prea mare export de aur, a pus în circulație cambii financiare. Aceste au și ramas în circulație până când prin viitorul export de produse agricole, situațiunea pieței financiare s'a schimbat și banca a putut să cumpere cambii asupra străinătății, cu cari să acopere cambiile financiare.

Americanii încă au folosit acest mijloc de a nu trimite aur, în relațiile lor comerciale față de Anglia.

Se naște însă întrebarea, e bine și folositor să se folosească astfel de cambii? Da, răspundem, sunt admise până atunci, până când se folosesc pentru scopuri ca cele amintite mai sus. O bancă de emisiune, cu deosebire din astfel de țări, a căror valută nu e deplin regulată, pe lângă precauțiune suficientă poate aduce bune servicii economiei țării prin emisiunea la timp și în măsură corespunzătoare a cambiilor financiare.

Am zis însă, că ele se emit uneori și numai pentru a ajunge în posesiune de numărar. Îndărătul astorfel de cambii de cele mai multe ori se ascunde speculațiunea. Ele se emit nu pentruca mai târziu să fie acoperite cu alte cambii provenite de fapt din relațiile comerciale, ci cu nouă cambii financiare. În acest senz întrebuințarea cambiilor financiare e absolut neadmisibilă, căci sunt împreunate cu mari rizice.

În fine se mai pot emite cambii financiare și cu scop de a aduce capital străin în țară. Se știe anume că cambiile străine sau devizele se discontează cu procentul țării*) asupra cărora sunt emise, sau mai corect unde sunt de plată. Dacă procentul respectivelor devize e mai mic ca procentul cu care se poate fructifica banii în lăuntru țării, atunci un bancher d. ex. se poate decide să emită asupra Londrei, Hamburgului, Parizului etc. cambii financiare, pe cari le escontează și suma escontată o întrebuințează în afaceri interne, câștigând interesele provenite din diferența de procente. Afacerile de natura aceasta însă pot avea rezultat favorabil numai în acel caz, când cursul respectivelor devize ar fi același și la scadență, adică când trebuie să trimeată acoperire. Căci dacă d. ex. la timpul de acoperire cursul este cu 1% mai mare, atunci toată speculațiunea să zădărnicește. Astfel dacă azi discontează cineva o cambie financiară de trei luni a dato cu 3% și la timpul, când trebuie să trimeată acoperirea, adică peste trei luni cursul a crescut cu 1%, atunci deoarece 1% pentru 3 luni face 4% pe an, de fapt pe lângă cele 3% cu cari a discontat, — va plăti 7%.

I. I. L.

*) Procentul acesta se găsește indicat în foaia de bursă.

Desvoltarea depozitelor spre fructificare.

Construcția simplă, ba chiar primitivă, a edificiului vieții economice ungare favorizează în mod deosebit dezvoltarea instituțiunii de casse de păstrare, care ocupă pe terenul vieții economice locul principal. Lipsa spiritului de întreprindere, și ca urmare firească a acesteia nedezvoltarea comerțului și a industriei aduc cu sine îngrămădirea de capitaluri în caselle de păstrare, căci poporul nostru se ferește de plasarea capitalurilor în efecte, lucru practicat în vestul Europei.

Între astfel de împrejurări starea depozitelor spre fructificare este cel mai sigur măsurător al dezvoltării noastre economice. Starea economică să reoglindează în depozitele spre fructificare ale institutelor de bani, și dacă privim dezvoltarea depozitelor spre fructificare în diferitele ținuturi ale țării, obținem asupra bunei stări din acele ținuturi o reprivire fidelă, pe care în alt mod abia am putea-o câștiga.

Însemnătatea deosebită a depozitelor spre fructificare din acest punct de vedere ne îndeamnă să ne ocupăm cu referințele acestui ram de afacere al institutelor de bani.

Sumele la cari au ajuns depozitele la institutele de bani din Ungaria au fost după „Magyar Pénzügy” începând din 1881 următoarele:

	Nrul institutelor	Depozite în mil. cor.
1881	767	711
1885	1012	257
1890	1318	1153
1895	1868	1488
1900	2865	2089
1901	3231	2317
1902	3614	2476
1903	4035	2593

Un avânt mai mare a luat deci ramul acesta de afacere numai în deceniul din urmă al secolului trecut, căci până când starea depozitelor s'a ridicat din 1881 până la 1890 cu K 442 mil., adică cu 63%, dela 1890 a fost ridicarea de K 936 mil. adică 78% și în anii 1900—1903 deja de K 504 milioane adică 24%. În cieliul din urmă este vădită producțiunea bogată din anii 1902 și 1903.

Tabloul despre starea depozitelor în ultimii patru ani după *feliul singuraticelor institute de bani* este următorul:

	1900	1901	1902	1903
	milioane coroane			
Caselle de păstrare . . .	1419	1485	1552	1638
Băncile	568	719	788	798
Institutele de credit fonciar	15	17	25	29
Însoțirile	87	96	111	128
Total	2089	2317	2476	2593

În acești patru ani starea depozitelor a crescut la caselle de păstrare cu K 219 milioane = 16%, la bănci cu K 230 milioane = 38%, la institutele de credit fonciar cu K 14 milioane = 93% și la însoțiri cu K 41 milioane = 47%.

Făcând acum deosebire între *depozite spre fructificare pe lângă libele* și *depozite în cont-curent* avem următorul raport:

	Depozite spre fructif.	Dep. de cont-curent
	milioane coroane	
1900	1836	253
1901	1936	380
1902	2036	444
1903	2166	427

În acești patru ani deci a crescut suma depozitelor spre fructificare cu 18% iar depozitele în cont-curent cu 70%. Depozitele în cont-curent sunt elocuate cu deosebire la institutele din capitală.

Dacă privim starea depozitelor în diferitele comitate constatăm că 12 din ele au preste K 40 milioane, între cari sunt și 4 locuite de Români și anume: comitatul Timișoarei cu 66 milioane, al Aradului cu 50 milioane, al Bihorului cu 46 milioane și al Sibiului cu 44 milioane. Dela 20 până la 40 milioane au 22 comitate între cari locuite de Români: Caraș-Severin cu 24 milioane și Clujul cu 28 milioane. Dintre celelalte mai amintim comitatul Făgăraș cu 4 milioane, Târnava-mică cu 2 milioane, Solnoc-Dobâca cu 9 milioane și Turda-Arieș cu 6 milioane.

În ce privește *naționalitățile* constatăm, judecând după starea depozitelor, o bunăstare în general în părțile locuite de Nemți și cu deosebire în comitatele din Ardeal locuite în mare parte de Sași cum sunt: Sibiul, Brașovul, Târnava-mare și Bistrița-Năsăud, cari au la olaltă depozite în sumă de K 93 milioane, adică 50% din toate depozitele Ardealului. O comparație între starea depozitelor și între numărul locuitorilor ne arată că în părțile unde locuiesc și Români cad cam 70—100 coroane pe un locuitor.

Numărul și suma libelelor de depozite se poate vedea, din următorul tablou:

cu sume până la K	20 au fost	146,496 bilete
dela „ 20— 100	„ „	217,540 „
„ „ 100— 200	„ „	185,298 „
„ „ 200— 1000	„ „	405,748 „
„ „ 1000— 2000	„ „	157,125 „
„ „ 2000— 4000	„ „	105,250 „
„ „ 4000—10000	„ „	68,317 „
„ „ 10000—20000	„ „	26,243 „
peste 20000	„ „	15,550 „

la olaltă 1.327,567 bilete

Pe un libel să vin, K 1632.—.

Interesele plătite după depozitele spre fructificare au fost dela 2 $\frac{1}{2}$ —8%. Starea depozitelor după procent a fost cu finea anului 1903 următoarea:

cu 2 $\frac{1}{2}$ %	au fost K	1610 mii
„ 3%	„ „	25,630 „
„ 3 $\frac{1}{2}$ %	„ „	674,728 „
„ 3 $\frac{3}{4}$ %	„ „	38,233 „
„ 4%	„ „	747,330 „
„ 4 $\frac{1}{2}$ %	„ „	431,280 „
„ 5%	„ „	208,191 „
„ 5 $\frac{1}{2}$ %	„ „	25,253 „
„ 6%	„ „	13,851 „
„ 6 $\frac{1}{2}$ %	„ „	72 „

cu 7%	au fost K	200 mii
„ 7 $\frac{1}{2}$ %	„ „	1 „
„ 8%	„ „	1 „

De aici să vede că dominează procentul 4 și 3 $\frac{1}{2}$, dar partea cea mai mare a institutelor din provincie să țin și acum pe lângă procentul 4 $\frac{1}{2}$ și 5, de unde urmează că procentul mediu este cam 4%. În urma urcării uriașe a stărei depozitelor însă și institutele din provincie tind a scădea tot mai mult procentul pentru depozite, ba unele dintre institutele mai mari au urmat pilda celor din capitale și nu mai plătesc darea după interesele de depozite ci o pun în sarcina deponenților.

Procentul depozitelor în cont-curent este în general mai mic ca acela dela depozitele cu libel.

Pentru dezvoltarea depozitelor este de deosebită importanță siguranța ce o oferă institutele partidelor. Din acest punct de vedere este dătătoare de măsură în prima linie *mărimea mijloacelor materiale*. Raportul dintre averea proprie și cea străină manipulată de diferitele institute a fost:

Depozite	Capital social	Fond de rezervă	Totalul averei proprii	Procentul	
milioane coroane					
1881	711	181	49	230	33
1885	257	228	83	311	104
1890	1153	256	110	366	30
1895	1488	454	206	660	44
1900	2089	609	275	884	42
1901	2317	640	294	934	41
1902	2476	622	317	939	38
1903	2593	655	337	992	38

Tot așa de însemnat este pentru siguranța depozitelor modul de plasare. Suma capitalurilor proprii și a celor străine a fost în anii din urmă:

	Capitaluri proprii	Depozite	Laolaltă
milioane coroane			
1900	884	2089	2973
1901	934	2317	3251
1902	939	2476	3415
1903	992	2593	3585

Față cu acestea mărimea titlurilor de avere dătătoare de măsură au fost:

	Escompt	Imprumuturi hipotecare	Lombard	Hârtii de valoare
milioane coroane				
1900	1223	550	557	349
1901	1301	614	568	355
1902	1370	625	534	381
1903	1427	649	561	423

Cea mai mare parte a averei institutelor este deci plasată în escompt, care a fost în 1900 41% și în 1903 40% a sumelor plasate. Imprumuturile hipotecare au figurat cu 18% iar împrumuturile pe efecte în 1900 cu 19% și în 1903 cu 16%. Partea cea mai mică a luat-o plasarea în efecte și anume cu 12%.

m.

AFACERI FINANCIARE.

Situațiunea.

Sibiu, 6 Ianuarie 1905.

Anul-nou a trecut de astădată, fără a face mari pretensiuni față de piața internă de bani; trebuințele au fost satisfăcute aproape toate pe lângă etalonul oficial de $3\frac{1}{2}\%$ la Banca Austro-Ungară. Cambiile morilor s'au scontat în B.-Pesta, în afară de banca de emisiune, cu $3\frac{5}{8}\%$, iar cambiile de portofoliu dela 4% în sus. În Viena anul-nou a adus o reducere a discountului la $3\frac{1}{4}\%$ și mai târziu la 3% . Cambii de bancă de prima bonitate s'au scontat chiar și cu $2\frac{7}{8}\%$.

La Banca Austro-Ungară a fost indeosebi o circulațiune extraordinară de mare, astfel la Centrala din din B.-Pesta escomptul cambial a arătat o creștere de K 36.64 mil., iar în Viena numai de K 16.46 mil.

În Berlin discountul privat s'a redus rapid dela $3\frac{3}{4}\%$ la $3\frac{1}{8}\%$ și se așteaptă reducerea etalonului oficial la 4% ; în Londra situația este neschimbată, între etalonul oficial de 3% și cel privat se arată o diferență de 2% . În Paris banii s'au scumpit cu $\frac{1}{8}\%$, urcându-se etalonul dela $2\frac{2}{16}\%$ la $2\frac{9}{16}\%$.

*

Situația tesaurului public român, la 31 Octomvrie 1904. Iată rezultatele date de aplicarea bugetului pe 1904—1905, dela 1 Aprilie până la 31 Octomvrie 1904, față cu cele din epoca corespunzătoare a exercitiului 1903—1904.

Contribuțiunile directe au dat la încasări un minus de 2.251,980 lei, din cari: — 857,933 la foncieră, — 550,060 la căi de comunicație, și — 402,934 lei de la zecimile de percepere.

Contribuțiunile indirecte au dat un minus de 362,057 lei. Vămile au dat un plus de 960,591 lei, iar taxa asupra băuturilor spirituoase un minus de 1.722,592 lei.

Monopolurile statului au dat un minus de 250,472 lei, din cari: vânzarea tutunului — 116,658, sarea de consumație 116,257.

Veniturile ministerului domeniilor dau un minus de 4.002.754 lei, din cari: arenzile de moșii și domenii — 678,981, anuitatea bunurilor vândute în loturi 1.776,805, vânzarea pământurilor în Dobrogea — 369,424 lei, bălțile și pescuitul — 266,418 lei.

Veniturile ministerului lucrărilor publice dau un minus de 483,444 lei, din cari — 485,259 dela transporturile pe Dunăre ale S. N. F.

Veniturile ministerului de interne dau un plus de 1.673,293 lei și anume: + 2.089,882 dela subvenția comunelor urbane pentru plata polițiilor de orașe; în schimb, au dat: poșta — 137.742 lei, și *Monitorul Oficial* — 197,181 lei.

Veniturile ministerului de finance dau un plus de 486,437 lei, din cari + 787,615 lei dela subvenția comunelor pentru serviciul de percepere al veniturilor lor, și — 283,153 procentele dela debitorii Statului.

Veniturile ministerelor celorlalte: războiul + 32,906; **externele:** + 1057; **instrucție:** — 65,955; **justiție:** — 25,116.

Veniturile diferite dau un minus de 2.026,666, din cari 1.696,433 dela rămășițe închise.

În total, veniturile au fost cu 7.340,647 mai mici ca anul trecut.

Iată tabela comparativă a încasărilor efectuate în ultimii cinci ani, în intervalul dela 1 Aprilie până la 31 Octomvrie:

Exercitiul 1900—1901—	108.794.222 lei
” 1901—1902—	126.145.091 ”
” 1902—1903—	145.512.007 ”
” 1903—1904—	142.643.098 ”
” 1904—1905—	135.302.451 ”

Plățile efectuate în același interval, se ridică la 144.924,171 lei, cu 26.795.755 lei mai mult decât în perioada corăspunzătoare a anului trecut.

Plățile au fost mai mari: la războiu cu 16.895.987; la datoria publică cu 4.258.797; la finance cu 1.220.988; la interne cu 2.504.471 și la lucrări publice cu lei 1.263.932.

La fondul comunal s'au încasat 15.544,683, din cari 13.512,901 din venitul taxelor de consumațiune, și 1.999,498, zecimea și jumătate asupra contribuțiunilor directe. În același interval s'au făcut plăți de 14.815,346 lei.

Venitul cel mai mare l'au dat următoarele articole: *spirt* 3.265,233 lei; *vin* 3.359,344 lei; *țuică și rachiuri de fructe* 1.151,096 lei; *zahăr* 1.085,079; *petrol* 817,822 și *făină* 1.044,242 lei.

CRONICA.

Album artistic. Dl prof. Dumitru Comșa, președintele Reuniunii agricole române din Sibiu a publicat din încredințarea comitetului numitei reuniuni un minunat album artistic, ce reprezintă 284 broderii și țesături după originale țărănești. Cuprinde 40 tabele colorate în text explicativ. Din incidentul aparițiunii comitetul reuniunii publice următoarea:

Înștiințare și Apel.

Pe 40 tabele (cartoane), $\frac{44}{33}$ ctm. mari, colorate splendid și la fel cu originalele țărănești, mai toate vechi și în parte străvechi, „Albumul artistic” arată minunățiile datorite acului și războiului românesc, minunății ca și care mai pitorești, mai mândre, mai adevărate, nicăiri și la nici un alt popor n'au existat.

Representate sunt, prin 284 broderii (cusături) și țesături alese, 20 comitate cu peste 100 comune.

Această lucrare, cu adevărat monumentală și în acelaș timp națională, întrunește, în acelaș mănunchiu artistic, lamura ornamenticea noastre casnice de pe întreg teritoriul Ungariei locuit de Români.

Textul explicativ „Cuvânt-înainte” formează o broșură, în mărimea tabelelor, de 40 pagini, între cari nu mai puțin de 25 pagini cu numiri și expresii culese din graiul țărăneștii, numiri atât de interesante și instructive.

Drept învăliș a avea superb și neaoș românesc servește o mapă (scoarță), care singură a reclamat spese de vre-o 3200 cor.

Un tioc de carton servește ca adăpost.

Calculând executarea tabelelor în colori și textul și ajustarea și anunțurile, colorate și ele, opul întreg se vine cu preste 13,000 cor., pe lângă că autorul, dl *Dimitrie Comșa*, a cheltuit, ani întregi, zel și abnegație și trudă fără preget.

Rândul e acum la inteligența noastră de pretutindenea, ca să întrevină cu sprijinul său, bănesc și moral, cumpărând pe întrecute și îndemnând marele public, român și străin, să cumpere albumele, făptuite cu grele jertfe, în cinstea și serviciul neamului întreg.

Binevenit va fi „Albumul-artistic” cu deosebire pentru ateliere și școale artistice și industriale, pentru

biblioteci, muzee și reuniuni culturale, pentru industria casnică și lucrul de mână, etc.

Pictorii și toți închinătorii artelor plastice, măestrii și diletanți, vor găsi în ornamentica populară, depusă în albume, un izvor nesecat de inspirații și motive românești.

Și nici că s'ar putea cadou național mai falnic și ademenitor, cu deosebire acum, de ziua Nașterii Domnului și Anului-nou, cu ocazia sărbării numelui, când cu premiarea fiitorilor artiști, etc.

Școalele populare mai de seamă și familiile fruntașe, cuvânt au și ele a-și procura „Albumul artistic”.

De teama speselor și așa foarte mari pentru o reuniune săracă ca a noastră, ediția „Albumului artistic”, a trebuit mărginită la exemplare nu tocmai multe. Se recomandă deci procurarea în grabă.

Pe seama colecțiilor descrise în „Cuvântul înainte”, comitetul agricol continuă cu strângerea de obiecte vechi și străvechi. Acei cari ar dori să contribuie gratuit asemenea obiecte, inzestrate firește cu numiri și expresii țărănești în regulă, sunt rugați a le trimite, nefrancate, la adresa: Dlui D. Comșa, președintele reuniunii agricole române în Sibiiu-Nagyszeben. Binevenite vor fi cu deosebire: broderii (cusături) și țesături străvechi, fie ori-cât de sdrențuite, de asemenea broboade, brâne, furci de tors încrestate, vase foarte vechi etc.

Pentru răspândirea mândrului „Album artistic” în cercuri largi, un bun și nimerit mijloc este punerea acestui „Prospect” în circulație, între amici și cunoscuți.

Prețul unui exemplar este K 56.—. Pentru străinătate 60 lei resp. 48 M. Reduceri în preț nu se în-cuviințează.

SUMAR.

Reprivere asupra situațiunei financiare a anului trecut. Cursul devezelor. — Cambiile financiare. — Desvoltarea de- pozitelor spre fructificare. — Afaceri financiare: Situațiunea, Situația tesaurului public român. — Cronică: Album artistic.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 3 Ianuarie 1905.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde	19-95—20-65
„ „ Tisa	„ „ „ „	20-25—20-95
„ „ Pesta	„ „ „ „	20-15—20-75
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „	20-15—20-65
„ „ Bacica	„ „ „ „	20-05—20-65
Secară	„ „ „ „	14-90—15-40
Orz	„ „ „ „	14-20—14-80
Ovês	„ „ „ „	13-80—14-60
Porumb	„ „ „ „	15-75—16-05
Rapiță	„ „ „ „	— — — —
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „	128 —
Slănină (clisă)	„ „ „ „	104—106—

Bursa de București.

Cursul din 2 Ianuarie 1905.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	101 ⁷ / ₈
„ „ 1892 5%	„ „	101 ¹ / ₂
„ „ 274 mil. 4%	„ „	92 ¹ / ₂
„ „ 1898 4%	„ „	89 ¹ / ₂
Fonciare rurale 5%	„ „	99 ⁵ / ₈
„ „ 4%	„ „	91 ³ / ₄
Seris. fonc. urb. Bucuresei 5%	„ „	90 ³ / ₄
„ „ Iași	„ „	87

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 3 Ianuarie 1905.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v cor	p. 100 K
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-40	100-50
5	„ „ arg. Ian., Iulie. 16% „	100-40	100-50
4	Lozuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% „	—	—
5	„ „ „ 1860 à fl. 500— „ 20% „	157-35	157-50
5	„ „ „ 1860 à fl. 100— „ 20% „	188-70	189—
—	„ „ „ 1864 à fl. 100— „ 20% „	278-50	280—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	119-75	120-50
4	„ „ Cor.	100-55	100-50
3 ¹ / ₂	„ „ de invest.	91-55	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	118-85	119-25
4	„ „ Cor. „ „	98-30	98-40
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „	89-10	89-50
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. „ „	211—	213—
4	„ „ p. regul. Tisei sc. de dare	164-50	165—
4 ¹ / ₂	Oblig. de regalii croat-slav.	102-70	102—
3	Impr. p. regul. Porților de fier „ „	84-50	84—
4	Oblig. rurale croato-slavone	—	99-50
4	„ „ ungare	98-80	99—
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regulara Dunării, à 100 fl.	281—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-50	98-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-75	—
2	„ „ sêrbesti à 100 fr.	101—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	132—	—
—	Impr. bulgar 1889	113-85	113—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-45	—
3	„ „ „ „ cu premii, 1880	314—	—
4	Banca austro-ungară 40 ¹ / ₂ ani	101-60	101-60
4	„ „ 50 ani	—	—
4 ¹ / ₂	Banca comerc. ung. Pesta	101-10	101-25
4 ¹ / ₂	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	108-30	108—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 ¹ / ₂ ani	100-50	101—
4	„ „ „ I Casse de păstr. patriot., Pesta	99—	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	100-20	100-42
3 ¹ / ₂	„ „ „ „ „ „	100—	100-25
4 ¹ / ₂	Banca hipotecară ungară	101-10	101-50
4	„ „ „ „ „ „	101-10	99-50
4	„ „ „ „ „ „ cu premii	276—	139-50
3 ⁹ / ₁₀	Banca hip. ung. cu premii	—	114—
5	Albina, Sibiiu	—	102-50
4 ¹ / ₂	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50
4 ¹ / ₂	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	101-75
	Lozuri.		
	Basilica, à fl. 5—	21-65	22-25
	Credit, à fl. 100—	485—	492—
	Clary, à fl. 40— v. c.	168—	—
	Buda, à fl. 40—	174—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	182—	175—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55—	56—
	„ „ ungară, à fl. 5—	29-70	30-50
	Rudolf, à fl. 10—	69—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	224—	—
	Salzburg, à fl. 20—	76-75	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	533—	—
	Triest, à fl. 50—	—	—
	„Jó sziv”, à K. 4—	—	10-90
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-37	11-43
	„ c. reg.	11-34	11-33
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. aur)	19-12	19-10
	20 Marce germ. aur	23-55	23-59
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54 ³ / ₄
	Bilete germ. 100 M.	117-70	117-77
	„ franc. 100 Fr.	—	95-60
	„ ital. 100 Lire	95-50	95-60
	Ruble, bilete, 100	254-25	—
	Lei românești, 100	—	93-80

Prețul per bucată

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

membriilor din direcțiune

și

Drepturile, datorințele și responsabilitatea

comitetului de supraveghiere

de

Alfred Kormos,
directorul revistei „Magyar Pénzügy“

traduceri autorizate de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Se pot comanda la traducător în Sibiu sau la Librăria arhiepiscopală din Sibiu, cea dintâi cu prețul de K 3.—, iar cea din urmă cu prețul de K 1.50.

CURS COMPLET

DE

CORESPONDENȚA COMERCIALĂ

cu explicarea termenilor comerciali

de

I. C. Panțu,

profesor la școala superioară de comerț din Brașov.

Prețul K 3.50.

Se poate comanda la autor sau la tipografia

A. Murășianu în Brașov.

În editura Delegațiunii Băncilor Române

au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1.—, leg. K 1.50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

1900 — 1901 — 1902 — 1903 — 1904 și 1905.

Prețul: câte K 3.—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).

Au apărut

„BIBLIOTECA BĂNCILOR ROMÂNE“

Nr. 1.

Studii de contabilitate

(principiile fundamentale ale contabilității în partidă dublă)

de

Ioan I. Lăpădatu,

Banca Austro-Ungară

(un studiu amănunțit despre trecutul, organizația, operațiunile și importanța băncii noastre de emisiune)

de

Ioan I. Lăpădatu.

Se pot comanda dela administrația „Revistei Economice“, cea dintâi cu prețul de 50 fil., cea din urmă cu prețul de K 1.—

Medalia de aur dela Exponziția științifică din București, 1903.

Enciclopedia Română

publicată de traducerea și sub direcțiunile
ASOCIAȚIUNII
pentru
literatura română și cultura poporului român
Dr. C. Diaconovich.

Cu numeroase ilustrații și hărți.

3160 pag. 8' mare — 37.622 articole.

3 tomuri legate luxos K 80.—

33 fasc. broșurate K 70.—

Editura și tiparul 1904 W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la
Biroul „Asociațiunii“ Sibiu, str. Morii Nr. 8.